

Museiavdelningen

RAÄ-2026-2167

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2026:31 Ett investeringsprogram för kultur

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet ansvarar för frågor om kulturarvet och ska vara pådrivande och stödjande inom sitt verksamhetsområde med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen och de nationella målen för kulturmiljöarbetet.

Myndigheten är positiv till breddad finansiering över lag i syfte att stärka sektorns ekonomiska förutsättningar. Sektorn har stora ekonomiska behov. Riksantikvarieämbetet tillstyrker därför utredningens förslag om breddad finansiering för kulturarvet genom att inrätta ett strategiskt investeringsprogram för kultursektorn.

I arbetet att bredda finansiering är det viktigt att säkerställa oberoende i linje med 5 § i museilag (2017:563) av vilken det framgår att museihuvudmännen ska säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll. Det är också viktigt att säkra att breddad finansiering kan nå alla verksamheter på ett likvärdigt sätt, där förutsättningarna för museer kan variera beroende på associationsform. Det gäller särskilt i förhållande till förslaget om att skapa nya incitament genom matchning där förutsättningar att attrahera medel varierar mellan associationsformerna och storleken på organisationen.

Myndigheten avstår från att lämna synpunkter på förslagen i betänkandet som rör skattelagstiftning.

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet välkomnar breddad finansiering för sektorn och att åtgärder för att stärka de ekonomiska förutsättningarna för sektorn har utretts. Att åstadkomma en stabil och långsiktig finansiering är av stor vikt för kulturarvsaktörerna som möter betydande ekonomiska utmaningar för sina verksamheter. Det byggda kulturarvet och kulturmiljöerna har ofta långsiktiga, materiella och underhållsrelaterade behov som kräver mycket resurser. För museerna är stabil finansiering också avgörande där många museer befinner sig i en

ekonomiskt pressad situation när kostnader och nya krav bredvid den ordinarie utåtriktade publika verksamheten växer gällande exempelvis arbete med klimatanpassning, digitalisering och digital långtidslagring, beredskap, vård och förvaring av samlingar. Ansvar för förvaltning av lokaler och samlingar driver stora fasta förvaltningskostnader. Därför tillstyrker myndigheten utredningens förslag att inrätta ett investeringsprogram för kultur.

Riksantikvarieämbetet vill understryka vikten av att det fortsatt säkras ett oberoende mellan de övergripande nationella kulturpolitiska målen samt genomförandet och finansieringsformen samt att säkerställa, i enlighet med 5 § i museilag (2017:563) att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll. Detta för att säkerställa kulturarvets allmänna värden och för att främja att kulturhistoriska värden styr prioriteringarna.

I frågan om nya finansieringsmöjligheter är det viktigt att betänka att museisektorn består av aktörer med olika associationsformer, såsom myndigheter, stiftelser, föreningar och bolag. Organisationsformen påverkar bland annat förutsättningarna att ta emot privata donationer, bygga upp kapital, hantera moms, få tillgång till olika stödformer samt bära ekonomiska risker. Det innebär att museer kan ha olika förutsättningar att komma i fråga för eventuella breddade finansieringsformer trots likartade samhällsuppdrag, samtidigt som behoven finns, oavsett associationsform. Det är viktigt att breddad finansiering för kulturarvsaktörer kan nå alla olika verksamheter på ett likvärdigt sätt.

Detta beslut har fattats av riksantikvarie Susanne Thedéen efter föredragning av utredare Kicki Eldh. Även överantikvarie Magnus Larsson, chefsjurist Linda Stridsberg, tf. avdelningschef Annelie Kurttila, tf. enhetschef Charlotte Ahnlund Berg samt GD-samordnare Nina Olsson har varit med vid den slutliga handläggningen.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:

Kulturdepartementet, ku.kkm@regeringskansliet.se